

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

17 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 17 lutego 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 13 czerwca 2022 r., VII AGa 2029/18,

w sprawie z powództwa T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w G.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

1. oddala skargę kasacyjną,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu orzeczenia do dnia zapłaty.

Agnieszka Piotrowska

Monika Koba

Dariusz Zawistowski

UZASADNIENIE

Strona powodowa T. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej Bank spółka akcyjna w W. kwoty 283 734,01 zł z ustawowym odsetkami od 9 maja 2015 r. do dnia zapłaty z tytułu zwrotu nadpłaty należności odsetkowych, przypadających od kapitału kredytu, udzielonego powodowi przez pozwanego na podstawie umowy z 20 lutego 2007 r. Domagała się także ustalenia, że oprocentowanie powyższego kredytu jest równe stopie oprocentowania WIBOR 6M powiększonej o jeden punkt procentowy.

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc, że oprócz umowy o kredyt z 20 lutego 2007 r., strony zawarły także w dniu 3 grudnia 2007 r. umowę zamiany stóp procentowych, modyfikującą wysokość odsetek od kredytu należnych Bankowi, a zatem, wbrew twierdzeniom powoda, nie wystąpiła jakakolwiek nadpłata z tytułu odsetek, ponieważ pobrane odsetki są zgodne z tą umową. Pozwany wniósł także o oddalenie powództwa o ustalenie, wskazując, że należności odsetkowe od kapitału kredytu reguluje ważna umowa zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2017 r.

W piśmie procesowym datowanym 3 grudnia 2015 r. powód podtrzymał żądanie pozwu w zakresie zasądzenia kwoty 283 734,01 zł i zmodyfikował żądanie o ustalenie w ten sposób, że wniósł o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo o zapłatę, oddalił powództwo o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy zamiany stóp procentowych oraz umorzył postępowanie w zakresie powództwa o ustalenie, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i równe stopie oprocentowania WIBOR 6M powiększonej o jeden punkt procentowy.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 20 lutego 2007 r. powód zawarł z Bank1 S.A. w W (poprzednikiem prawnym pozwanego) bliżej opisaną umowę, na podstawie której powodowi został udzielony kredyt w kwocie 1 600 000 zł na okres 180 miesięcy, z oprocentowaniem zmiennym, równym stopie

oprocentowania WIBOR dla sześciomiesięcznych depozytów, powiększonej o 1,60 punktu procentowego. Aneks z 5 września 2007 r. kwota kredytu została podwyższona do 2 100 000 zł, a liczba rat kredytu - do 168.

W dniu 23 listopada 2007 r. strony zawarły umowę ramową dotyczącą transakcji walutowych, terminowych i pochodnych na warunkach szczegółowo opisanych w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego. W oparciu o jej postanowienia strony zawarły w dniu 3 grudnia 2007 r., w sposób szczegółowo przez Sąd opisany, umowę zamiany stóp procentowych (IRS). Na jej podstawie strony zobowiązały się w okresie od dnia rozpoczęcia do dnia zakończenia umowy, do dokonania w każdym dniu płatności odsetek wymiany płatności odsetkowych w ten sposób, że bank przekaże klientowi kwotę odsetek naliczonych w okresie odsetkowym od kwoty bazowej według stopy referencyjnej banku, a klient przekaże bankowi kwotę odsetek naliczonych w okresie odsetkowym od kwoty bazowej według stopy referencyjnej klienta; rozliczenie każdej z takich płatności nastąpi w każdym dniu płatności odsetek wyłącznie w formie rozliczenia netto tj. przez zapłatę kwoty różnicy odsetek przez stronę, której kwota odsetek obliczona w powyższy sposób jest wyższa, stronie, której kwota odsetek obliczona w powyższy sposób jest niższa. Strony ustaliły kwotę bazową w wysokości kwoty kredytu udzielonego na podstawie umowy z 20 lutego 2007 r. z aneksem to jest w wysokości 2 090 804 zł. Sąd ustalił, że w czasie obowiązywania wskazanych wyżej umów, na rachunku powoda służącym spłacaniu kredytu były dokonywane uznania i obciążenia wynikające z naliczenia odsetek należnych według umowy kredytu oraz odsetek należnych z tytułu umowy IRS. Pismem z 17 kwietnia 2015 r. powód wezwał pozwanego Bank do zwrotu 284.439,28 zł z tytułu nadpłaty odsetek oraz do należytego wykonywania umowy kredytu z 20 lutego 2007 r. przez pobieranie z rachunku bankowego powoda odsetek w wysokości ustalonej w umowie kredytowej.

Opierając się na przytoczonych ustaleniach faktycznych, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Wbrew zarzutom powoda, uznał, że doszło do zawarcia umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r. i brak jest podstaw do przyjęcia jej nieważności, co prowadziło do oddalenia roszczenia powoda o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego

z niej wynikającego i w konsekwencji do oddalenia roszczenia o zwrot rzekomej nadpłaty z tytułu rozliczenia należności odsetkowych od kapitału kredytu.

Po rozpoznaniu apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok częściowo w punkcie pierwszym w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 119 737,29 zł z odsetkami ustawowymi od 9 maja 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalając apelację powoda w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd pierwszej instancji uznał, że strony zawarły skutecznie umowę zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r. Stanowiła ona odrębny od umowy kredytu z 20 lutego 2007 r, stosunek prawny, ale powiązany z umową kredytu w sensie gospodarczym poprzez modyfikację ostatecznych rozliczeń stron w zakresie należności odsetkowych przypadających od kwoty kapitału udzielonego powodowi kredytu. Sąd Apelacyjny odmiennie ocenił natomiast kwestię ważności umowy zamiany stóp procentowych w świetle art. 353¹ k.c. oraz art. 58 § 1 i 2 k.c., orzecznictwa Sądu Najwyższego, a także przytoczonych w uzasadnieniu i omówionych szczegółowo regulacji unijnych.

Podniósł, że przed zawarciem umowy zamiany stóp procentowych, pozwany Bank powinien był udzielić powodowi, jako przedsiębiorcy niezajmującemu się zawodowo zawieraniem tego typu transakcji, szczegółowych i wyczerpujących informacji na temat charakteru i skutków tej umowy, odpowiadających standardom przewidzianym w dyrektywie 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG, a także w dyrektywie Komisji 2006/73/WE z 10 sierpnia 2006 r. wprowadzającej środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Pozwany Bank tego jednak nie uczynił, czym naruszył wskazany obowiązek informacyjny, nie informując powoda w sposób kompleksowy i rzetelny o ryzykach finansowych związanych z umową zamiany stóp procentowych, które to ryzyka następnie ziściły się na niekorzyść powoda. Sąd Apelacyjny podniósł także, że z zebranego w sprawie materiału, zwłaszcza z zaaprobowanej przez ten Sąd, opinii biegłego sądowego wynika, że w dniu zawarcia przedmiotowej umowy IRS przedstawiciel pozwanego

Banku miał pełną świadomość co do trendów stóp procentowych w kolejnych okresach jej obowiązywania, które to tendencje mogły przynieść korzyść jedynie Bankowi, o czym nie tylko nie poinformował powoda, ale wprost przeciwnie zapewniał go, że umowa ta będzie dla niego korzystna.

Sąd Apelacyjny doszedł zatem do przekonania, że pozwany Bank nadużył swojej silniejszej, od pozycji powoda, pozycji kontraktowej, wynikającej z przewagi organizacyjnej i informacyjnej w celu zastrzeżenia korzyści dla siebie, co wykroczyło poza granice swobody kontraktowania (w art. 353¹ k.c. i art. 58 § 2 k.c.) i ostatecznie skutkowało przyjęciem nieważności tej umowy. W konsekwencji powód był uprawniony do domagania się zwrotu nadpłaconych odsetek od kapitału kredytu świadczonych na podstawie i w wykonaniu nieważnej umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r. Na podstawie zebranego w sprawie materiału Sąd ustalił, że kwota ta wynosi 274 694,83 zł, jednakże, stosownie do podniesionego przez pozwany Bank zarzutu przedawnienia, jej część, obejmująca kwoty zapłacone przez powoda na rzecz pozwanego w okresie ponad trzech lat wstecz od dnia wniesienia pozwu czyli 22 czerwca 2015 r. istotnie przekształciła się w roszczenie naturalne. Z tej przyczyny Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz powoda nieprzedawnioną kwotę 119 737,29 zł, oddalając powództwo o zapłatę w pozostałej części (art. 117 § 2 w zw. z art. 118 k.c.).

W skardze kasacyjnej pozwany Bank zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda kwotę ponad 57 927,24 zł z odsetkami i kosztami postępowania. Zarzucił naruszenie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez wadliwe przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, iż wniesienie pozwu w dniu 22 czerwca 2015 r. przerwało bieg przedawnienia roszczeń formułowanych przez powoda zarówno na gruncie umowy kredytu z 20 lutego 2007 r., jak i umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r.

Formułując ten zarzut, pozwany wniósł o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda nieprzedawnionej kwoty 57 927,24 zł z odsetkami i kosztami postępowania, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na aktualnym etapie postępowania nie jest już sporna nieważność umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r. ani też konieczność rozliczenia się przez pozwany Bank z otrzymanych od powoda na jej podstawie nienależnych świadczeń z tytułu odsetek. Przedmiotem sporu jest wyłącznie wysokość należnej kwoty w kontekście tego, jaka część roszczenia powoda z tego tytułu uległa przedawnieniu.

Forsowana przez pozwanego w skardze kasacyjnej teza o przedawnieniu ponad zaakceptowaną przez pozwanego kwotę 57 927,24 zł, opiera się na twierdzeniu pozwanego, że dopiero na rozprawie w dniu 28 lutego 2017 r. zostało mu skutecznie doręczone pismo procesowe powoda datowane 3 grudnia 2015 r., zawierające żądanie ustalenia nieważności umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r., uwzględnione następnie przez Sąd przesłankowo jako podstawa zasądzenia roszczenia w zakresie nadpłaconych przez powoda, a zatem nienależnych pozwanemu, odsetek kredytowych. W ocenie pozwanego, nie przedawniły się zatem tylko kwoty uiszczone przez powoda w wykonaniu nieważnej umowy zamiany stóp procentowych w okresie trzech lat poprzedzających 28 lutego 2017 r.

Stanowisko to jest jednak nietrafne, jak prawidłowo ocenił Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Po pierwsze powód sformułował w pozwie wysokość roszczenia o zapłatę, wskazując, że składają się na nią należności uiszczone w okresie od grudnia 2007 r. do maja 2015 r. przewyższające należności, którą powód powinien był świadczyć z tytułu odsetek od kwoty kredytu udzielonego na podstawie umowy z 20 lutego 2007 r. Powód określił zatem w ten sposób podstawę faktyczną żądania. Ani kwota roszczenia ani jego podstawa faktyczna, wskazująca, że zdaniem powoda, podstawę ustalenia należnych odsetek powinna stanowić przedmiotowa umowa kredytu, nie uległy przy tym zmianie do końca postępowania. Po drugie, z akt sprawy wynika, że zawodowy pełnomocnik procesowy powoda, w reakcji na odpowiedź Banku na pozew, odwołując się do umowy zamiany stóp procentowych z 3 grudnia 2007 r. oraz kwestionując,

w jej świetle, oba żądania pozwu, wniósł do Sądu Okręgowego pismo procesowe datowane 3 grudnia 2015 r., zawierające zmianę powództwa jedynie w zakresie żądania o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy z 3 grudnia 2007 r. oraz podtrzymujące pierwotnie sformułowane w pozwie roszczenie o zapłatę oraz jego podstawę faktyczną; w tym zakresie pismo to nie zmodyfikowało zatem pozwu. Przedmiotowe pismo procesowe pełnomocnika powoda zostało przez niego bezpośrednio, na podstawie art. 132 § 1 k.p.c., doręczone fachowemu pełnomocnikowi procesowemu pozwanego Banku. Doręczenie to nie zostało zakwestionowane ani przez Sąd Okręgowy (nie wezwano pełnomocnika powoda o dodatkowy egzemplarz tego pisma w celu jego doręczenia pełnomocnikowi pozwanego przez Sąd, zgodnie z zasadą oficjalności) ani też przez pełnomocnika pozwanego, który nie tylko nie złożył jakiegokolwiek zastrzeżenia w przedmiocie prawidłowości tego bezpośredniego doręczenia w trybie art. 132 § 1 k.p.c., ale co więcej, na zarządzenie Przewodniczącego, wydane na podstawie ówczesnie obowiązującego art. 207 k.p.c., odniósł się do niego w piśmie procesowym datowanym 15 lutego 2016 r.

Powoływanie się zatem przez pozwanego dopiero na dalszym etapie postępowania na wadliwość bezpośredniego doręczenia pełnomocnikowi pozwanego odpisu przedmiotowego pisma powoda i wyciąganie z tego faktu negatywnego dla powoda skutku prawnego w postaci tezy o przedawnieniu części roszczenia powoda jest sprzeczne z zasadą lojalności procesowej i może nosić znamiona nadużycia procesowego. Powołanie się przez pozwanego w skardze kasacyjnej na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2018 r., III CZP 31/18 (OSNC 2019, nr 4, poz. 35) jest o tyle nietrafne, że uchwała ta dotyczyła doręczenia odpisu pisma procesowego zawierającego rozszerzenie powództwa (orzeczono w niej, że nie podlega ono doręczeniu na podstawie art. 132 § 1 k.p.c.), a po drugie zapadła po kilku latach od relacjonowanych wyżej zdarzeń procesowych w tej sprawie, w sytuacji istnienia rozbieżności w tej kwestii w orzecznictwie zarówno Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych.

Reasumując zatem należy podnieść, że Sąd Apelacyjny nie dopuścił się naruszenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w sposób wskazany w skardze kasacyjnej, a zaskarżony wyrok jest trafny i odpowiada prawu.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. oraz. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 i art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).

Agnieszka Piotrowska

Monika Koba

Dariusz Zawistowski

(M.M.)

[SOP]